

Mokymo(-si) strategijos pasirinkimas profesinės kalbos studijoms

Raimonda Brunevičiūtė

Anotacija. Kintant besimokančiojo pasirengimo gyventi ir veikti sparčiai kintančiame pasaulyje supratimui ir siekiant nuo mokymo paradigmos pereiti prie mokymosi paradigmos, aktualia tampa mokymosi strategijos kalbų studijose problema. Straipsnyje mokymo(-si) strategijos, kaip savo mokymosi veiklos valdymo ir numatymo, pasirinkimo profesinės kalbos studijose problema analizuojama: išryškinant mokymo(-si) strategijų ir kalbų mokymo principų santykį bei aptariant profesinės kalbos studijų specifiką ir šios specifikos sąlygotus mokymo(-si) strategijos pasirinkimo ypatumus. Analizuojant istoriškai susiklosčiusių kalbų mokymo principų ir mokymo(-si) strategijų santykį išryškėja tokie santykiai:

- Gramatikos-vertimo mokymo principai suponuoja įsiminimo strategiją;
- natūraliojo mokymo principai geriausiai realizuojami imitavimo strategija;
- komunikacinio kalbų mokymo principai nepakankamai realizuojami šiomis strategijomis;
- savitą kalbos mokėjimo modelį sukurti geriausiai leidžia perkėlimo strategija.

Pabaigoje pateikiamos teorinės analizės išvados, akcentuojančios perkėlimo strategijos profesinės kalbos studijose sudaromas komunikacinio kalbų mokymo principų ir mokymosi paradigmos realizavimo prielaidas.

Įvadas

Pastaraisiais dešimtmečiais diskusijose apie kalbų studijas didelis dėmesys skiriamas bendrųjų mokymo principų (Arnold, 1994; Kohonen, 1994; Klimovienė, 1995, 1996; Lapytė, Mileškevičienė, 1995; Cesevičiūtė, 2000 ir kt.) įdiegimo bei įvairių mokymo(-si) metodų taikymo analizei (Richards and Rodgers, 1986; Statkevičienė, 1996; ir kt.). Tai labai svarbios ir nuolatinio dėmesio reikalaujančios temos. Kintant besimokančiojo pasirengimo gyventi ir veikti sparčiai kintančiame pasaulyje supratimui, XXI a. susidaro prielaidos kalbų studijose nuo *mokymo*, t.y. aktyvios pedagogos ir pasyvios besimokančiojo veiklos pereiti prie *mokymosi* – aktyvios besimokančiojo veiklos – *paradigmos* realizavimo. Esminis skirtumas tarp *mokymo* ir *mokymosi paradigmos* slypi keliuose tiksluose: *mokymo paradigmos* tikslas – gauti teisingą atsakymą, *mokymosi paradigmos* tikslas – suvokti, kokių būdu, kaip teisingas atsakymas gaunamas. Todėl mokymosi, kaip informacijos priėmimo ir atgaminimo samprata kinta į interaktyvaus dinamiško ieškojimo procesą, kuriame tyrinėjant bei sąveikaujant su aplinka gimsta naujas supratimas, samprata. (Mac Farlane, 1995; Greene, 1973 ir kt.). Pakitus sampratoms, iškyla kiekvieno žmogaus individualaus protavimo kelio, mokymosi būdų ir veiksmų sistemos reikšmė.

Šiuolaikiniame aukštajame moksle taip pat kinta ir kalbų studijų tikslai. Nuolat didėjant reikalavimams, kalbos mokėjimas tampa profesinės kompetencijos plėtojimo veiksmu (Brunevičiūtė, 1999). Kalba virsta ne tik asmeninio bendravimo, bet profesinės veiklos instrumentu, naudojamu sėkmingam informacijos perdavimui, socialinių kontaktų užmezgimui. Šiai veiklai neužtenka „paruoštų receptų“: atmintinai išmuktų žodžių rinkinio ar standartinių frazių. Toks mokymasis labiau būdingas vadinamosioms mirusioms kalboms. Gyvųjų kalbų nuolatinis vystymasis reikalauja iš besimokančiojo ir savotiško kalbos kūrėjo sugebėjimų.

Mokslinėje, ypač užsienio šalių, literatūroje terminu *strategija* dažnai apibrėžiamas ir atskiras mokymo ar mokymosi metodas (Arends, 1998; Ramsden, 2000). Šiame straipsnyje laikomasi edukacinėje aplinkoje vis labiau prigyjančio supratimo, kad *strategijos* sąvoka apibrėžiamas mokymosi veiklos valdymas. Vadybiniu požiūriu *strategija* suprantama kaip tam tikra perspektyva, apimanti pagrindinių būdų ir veiksmų sistemą (Jucevičius, 1996), o tai daug platesnis požiūris, apimantis ne atskirą metodą, o visą metodų kompleksą ir tų metodų panaudojimo norimam tikslui pasiekti numatymą.

Šios prielaidos leidžia suformuluoti ir aktualizuoti kalbų studijose **mokymo(-si) strategijos pasirinkimo problemą**.

Šio **tyrimo objektas** – mokymo(-si) strategija kalbos studijose. Kadangi kalbos studijos – labai plati erdvė, problemos tyrimas konkretinamas profesinės kalbos, tam tikros profesijos atstovų specialiaisiais tikslais vartojamos kalbos, studijų erdvėje.

Tyrimo tikslas – išryškinti mokymo(-si) strategijos pasirinkimo ypatumus, profesinės kalbos studijose laikantis komunikacinio kalbų mokymo principų.

Tyrime remiamasi mokymosi paradigmos **metodologinėmis nuostatomis**.

Tyrimo metodas – teorinė literatūros analizė.

Mokymo(-si) strategijos pasirinkimo profesinės kalbos studijoms problema analizuojama: išryškinant mokymo(-si) strategijų ir kalbų mokymo principų santykį bei aptariant profesinės kalbos studijų specifiką ir šios specifikos sąlygotus mokymo(-si) strategijos pasirinkimo ypatumus. Straipsnis susideda iš įvado, dviejų dalių ir išvadų.

Mokymosi strategijų ir kalbų mokymo principų santykis

Ugdymo moksle pakankamai daug dėmesio skiriama įvairioms mokymosi teorijoms ir šių teorijų suformuotoms

mokymosi strategijoms aptarti. Kalbų studijų problemas analizuojantys filologai *mokymosi strategijos* nelaiko tokia svarbia problema, didesnę dėmesį skirdami kitiems aspektams. Todėl pradžioje tikslinga aptarti kai kurias bendrąsias mokymosi teorijas, išryškinti būdingas *mokymosi strategijas* ir šių strategijų santykį su istoriškai susiklosčiusiais kalbų mokymo principais, išskiriant:

- gramatikos-vertimų mokymą,
- natūralųjį (tiesioginį) mokymą,
- komunikacinį mokymą.

Bydam (2000) pateikia mokymosi teorijų klasifikaciją, kurioje išskiria:

- 1) klasikines teorijas: ženklų mokymąsi ir biheviorizmą bei
- 2) modernias teorijas: veiklos, konstruktyvistinį, kognityvinį mokymąsi.

Klasikinės ženklų mokymosi teorijos pagrindinė nuostata – gerai išmokyti *galima tik kartojant*. Mokomasis dalykas nėra susijęs su žmogaus patirtimi ir, svarbiausia, pažinimu; kodėl reikia išmokyti ženklą – besimokančiajam neaiškina. Taigi mokymasis yra mechaniškas, besiremiantis nesąmoningu procesu (Bydam, 2000). Klasikinė biheviorizmo teorija remiasi elgsenos psichologijos nuostatomis, iš kurių svarbiausia – mokytis *dėl atlygio*. Besimokantieji nuolat kontroliuojami ir klausinėjami, mokymasis priklauso nuo pedagogo leidimo: jei jis įvertina, kad medžiaga išmokta, galima mokytis toliau; jei ne – kartojama (Bydam, 2000). Taigi ir čia vyrauja nesąmoningas mokymosi procesas. Galima apibendrinti, kad abi klasikinės teorijos sąlygoja mechaniško, nesąmoningo mokymosi strategiją, kurią galima pavadinti *įsiminimu (mokymusi atmintinai)*.

Iki XX a. pradžios kalbų studijose gyvavo vienintelė mokymo principų sistema – gramatikos-vertimų mokymas (Jacikevičius, 1970). Šie principai perkelti iš klasikinių kalbų mokymo:

- mokoma gramatikos teorijos, pavienių žodžių, pažodinio vertimo, t.y. ženklų, kuriuos būtina išmokyti, atpažinimo ir atgaminimo; taip siekiama nesąmoningo kalbos mokymosi;
- neatsižvelgiama į besimokančiojo interesus, psichologines kalbų išmokimo sąlygas, taigi kalbos mokymasis nesiejamas su besimokančiojo patirtimi;
- mokoma rašomosios kalbos, negyvos, mechaniškos sistemos; šis principas taip pat sąlygoja nesąmoningą kalbos mokymąsi.

Galima teigti, kad gramatikos-vertimų mokymo principų taikymas kalbų studijose suponuoja *įsiminimo (mokymusi atmintinai) strategijos* vyravimą. Ši strategija neužtikrina profesinės kalbos studijoms keliamo pagrindinio tikslo – plėtoti profesinę kompetenciją, įgyjant kalbos vartojimo veiklos kompetenciją (Brunevičiūtė, 1999).

Moderniosios mokymo teorijos remiasi įvairiomis pedagoginės psichologijos nuostatomis. Veiklos teorijos pradininkas L. Vygockis mokymąsi aiškina kaip procesą, kurį skatina išoriniai ir vidiniai veiksniai, susiję su žmogaus vystymusi. Šioje teorijoje – mokymasis suprantamas kaip *natū-*

rali žmogaus sąveikos su aplinka veikla (Bydam, 2000). Panašių nuostatų laikomasi ir konstruktyvizmo mokymosi teorijoje. Konstruktyvizmas remiasi teiginiu, kad, siekdamas suvokti sudėtingą pasaulį, žmogus turi susidaryti jo modelį; kad šis modelis būtų sėkmingas, būtina *bendrauti su kitais žmonėmis* (Bydam, 2000). Tiek veiklos, tiek ir konstruktyvizmo mokymosi teorijoje vyraujanti *strategija – imitavimas (tikrovės pamėgdžiojimas)*.

Moderniųjų mokymosi teorijų įtakoje XX a. kalbų studijose išivyrąja natūraliojo arba tiesioginio kalbų mokymo principai:

- gramatikos mokytis induktyviniu keliu, ją suvokiant iš konteksto, t.y. studijuojamos kalbos;
- vengti gimtosios kalbos tarpininkavimo, vertimo, taip tarsi sukuriant natūralią sąveiką su tos kalbos aplinka;
- tikslingiausia mokymo forma – dialogai tarp mokytojų ir mokinių, t.y. bendravimas su kitais žmonėmis;
- svarbiausia mokytis šnekamosios kalbos, sukelti kuo daugiau jautimų, tam naudojant audio ir vizualines priemones, kitaip tariant, kaip galima priartėti prie natūralios kalbinės aplinkos, ją imituojant.

Galima apibendrinti, kad natūralųjį arba tiesioginį kalbų mokymą geriausiai galima realizuoti vyraujant *imitavimo (tikrovės pamėgdžiojimo) mokymosi strategijai*. Nors ši strategija atrodo labiau tinkanti įgyti kalbos vartojimo veiklos kompetenciją, vis dėlto nesudaro palankių prielaidų realizuoti pagrindinį profesinės kalbos mokymosi tikslą – kalbą paversti profesinės kompetencijos tobulinimo veiksmu.

Svarbu pabrėžti dar vieną aspektą – aptartosios mokymosi teorijos atskirai nenagrinėjo *mokymosi strategijos* klausimo, todėl *mokymosi strategijų* vyravimą pavyksta nustatyti tik lyginant kalbų mokymo ir mokymosi teorijų esminius teiginius.

Profesinės kalbos studijų specifika ir šios specifikos sąlygoti mokymo(-si) strategijos pasirinkimo ypatumai

Pagrindinė aukštosios mokyklos kalbų mokymo kryptis – *profesinės kalbos studijos*. Profesinės kalbos terminas įprastai vartojamas apibrėžti specialiaisiais tikslais vartojamą užsienio kalbą, pvz., *angl.* Business English, *vok.* Fachsprache ir pan. Norėdami šiek tiek praplėsti profesinės kalbos termino sampratą, apjungiant tam tikros profesijos atstovų vartojamos užsienio kalbos (*angl.* Language for Special Purposes), profesinės gimtosios kalbos kultūros ir profesinės terminijos lotynų kalba (medikų, teisininkų, biologų ir kt.) studijas.

Kokie šitaip suprantamos profesinės kalbos studijų ypatumai? Pirma, su nedidelėmis išlygomis dėl profesinės terminijos lotynų kalba, tai yra daugiau mažiau išmoktos kalbos tobulinimas. Vadinasi, studentas jau turi bazinių kalbos žinių, kurias galima panaudoti ir taikyti tolesniam mokymuisi. Antra, profesinė kalba yra glaudžiai susijusi su konkrečios profesijos studijomis, todėl taip yra gana aiškios realių kalbos vartojimo situacijų ribos. Trečia, profesinės kalbos studijos yra profesinės kompetencijos plėtojimo veiksnys, sudarantis prielaidas ugdyti savarankiškos veiklos

kompetenciją profesijos kalbinėje erdvėje (Brunevičiūtė, 1999; 2001).

Mokymosi strategijos pasirinkimas profesinės kalbos studijose sąlygojamas tiek šių ypatumų, tiek ir komunikacinio kalbų mokymo principų. Mokymosi situacijos specifškumą lemia besimokančiojo adaptyvumo poreikis: būsi- moje profesinėje veikloje sėkmingai komunikuoti galima tik tuo atveju, jei kūrybiškai naudojamos kalbos studijų metu įgytos žinios, suformuoti įgūdžiai; kiekvienoje rea- lioje kalbos vartojimo situacijoje būtina prisitaikyti ir su- rasti tinkamiausią kalbinę formulę arba ją sukurti, pritaikant išmoktą panašiose mokymosi situacijose. Todėl ir pats mokymosi procesas turi būti nuolatinės kūrybos ir kalbos vartojimo variacijų studijavimas.

XX a. Pjaget raidos teorijos įtakoje susiformavusi kognity- vizmo mokymosi teorija *mokymosi strategijoms* skiria ypač didelį dėmesį. Esminis kognityvizmo teiginys: moky- masis – tai aktyvus procesas, kurio metu besimokantysis siekia savo turimą pažinimą praturtinti naujais elementais, vertina, lygina, atrenka naujas žinias. Taigi besimokantysis nuolat *kontroliuoja, veikia savo mokymosi procesą*. (Bydam, 2000). Kaip nurodo Gage ir Berliner (1994), kognityvizmo teoretikai teigia, kad *mokymosi strategiją* su- daro aukščiau už tiesiogiai su užduoties atlikimu susijusius procesus esančios operacijos. Besimokantysis gali naudoti įvairių mokymąsi palengvinančių būdų ar veiksmų sistemą. Svarbiausia, kad ta sistema aktyvintų besimokančiojo pozi- ciją, t.y. leistų pereiti prie aktyvios mokymosi paradigmos.

Ypač išanalizuota yra kognityvistinė *perkėlimo strategija*. Šios strategijos samprata XX a. nuo tradicinio požiūrio, kad galimas tik turinio ar principų perkėlimas, pakito iki šiuolaikinio požiūrio, kad perkėlimas – tai besimokančiojo žinių apie savo paties pažinimą sistemos (metapažinimo) panaudojimas mokantis. Pagrindiniai *perkėlimo strategijos* principai (Gage ir Berliner, 1994):

- mokomoji situacija kiek įmanoma panašesnė į realaus pasaulio situaciją.
- didelė praktika ir užduočių įvairovė.
- bazinių žinių ir įgūdžių, sudarančių tolesnio mokymosi prielaidas, būtinumas.
- konceptualūs modeliai ir pavyzdžių įvairovė.
- tik ką įgytų žinių ar įgūdžių konkretus taikymas.

Šios strategijos esmė – besimokantysis sukuria savo indivi- dualų modelį, kuris palengvina jo pažinimą ir išmokimą.

Analizuojant XX a. pabaigoje susiformavusį komunikacinį kalbų mokymą, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad ima vyrauti supratimas, jog kalbos mokymas turi patenkinti besimokančiojo poreikius ir interesus, t.y. didžiausias dė- mesys skiriamas mokiniui, jo motyvų skatinimui, gebėjimų ugdymui. Komunikacinio kalbų mokymo pagrindiniai principai:

- kalbos mokymas skirtas gyvenimui, bendravimui rea- lioje situacijoje, t.y. mokomoji situacija tampa kalbos vartojimo realioje situacijoje mokymusi;

- mokiniai daug dirba savarankiškai, bendrauja tarpusa- vyje, t.y. atlieka daug ir įvairių užduočių, pagal pateik- tus modelius ir pavyzdžius savarankiškai sudaro nau- jus kalbinius junginius, tam panaudodami ir anksčiau įgytas žinias.

Svarbiausia komunikacinio kalbų mokymo nuostata – išmokyti mokinius mokytis, ugdyti jų komunikacinę veik- los kompetenciją (Brunevičiūtė, 2001). Ši nuostata profe- sinės kalbos studijose atveria dar didesnes perkėlimo gali- mybes: galima panaudoti ne tik kalbinius (lingvistinius), bet ir socio-kultūrinius elementus bei metapažinimą įvai- riose gyvenimo srityse, visų pirma – pasirinktos profesijos srityje.

Komunikacinis kalbų mokymas yra neatsiejamas nuo mokymosi sampratos; profesinės kalbos studijose būtent šis mokymas leidžia realizuoti svarbiausią nuostatą: svarbu ne tik tai, „ką pasakiau?“, dar svarbiau „kaip pasakiau?“ ir „kodėl taip pasakiau?“. Tokiu atveju vargu ar galima pasi- kliauti *įsiminimo ar imitavimo strategijomis*. Juk realioje kalbinėje situacijoje gali nepakakti atmintinai išmoktų fra- zių rinkinio; tokia situacija gali gerokai skirtis nuo besimo- kančiojo turimos patirties imituojant galimus pokalbius.

Tik daug kartų įvairiuose pavyzdžiuose sudarius, tarkim, laikų derinimo taisyklėmis pagrįstus junginius arba panašios reikšmės prielinksnių konstrukcijas, besimokan- čiajam gali susiformuoti savitas modelis, kuris leistų jam bet kurioje realioje situacijoje pavartoti taisyklingą kalbinę konstrukciją. Visa tai leidžia teigti, kad komunikacinio kal- bų mokymo principus ypač gerai realizuoja *perkėlimo stra- tegija*.

Anksčiau atlikta kalbų studijose vyraujančių mokymosi strategijų analizė leidžia teigti, kad įsiminimo ar imitavimo strategija nėra pakankamos realizuoti profesinės kalbos studijų veiklos kompetencijos ugdymo tikslas. *Perkėlimo strategija* gali šį tikslą realizuoti sėkmingai, nes, kaip tei- gia Jean-Luc Patry (1999), perkėlimas leidžia išmoktą elgesį pademonstruoti skirtingoje, nei mokymosi metu bu- vusi, situacijoje, t.y. panašioje, bet naujoje situacijoje. Būtent toks yra profesinės kalbos studijų pagrindinis tikslas.

Apibendrinant galima teigti, kad profesinės kalbos studi- jose *perkėlimo strategijos* pasirinkimas gali sudaryti ypač palankias komunikacinio kalbų mokymo principų realiza- vimo prielaidas.

Antra vertus, būtina išryškinti ir kai kurias galinčias kilti problemas. Kaip teigia Jean-Luc Patry (1999), *perkėlimo strategijos* profesinėse studijose mokslinis pažinimas dar nėra pakankamas; yra daug praktinių perkėlimo valdymo modelių, tačiau perkėlimo kontrolės, veiklos vertinimo ir ypač pačios situacijos specifškumo analizė rodo, kad *perkėlimo strategija*, nepaisant jos efektyvumo, nėra pa- kankamai panaudojama. Kalbų studijose apskritai mažai dėmesio skiriant mokymosi strategijos klausimams, vargu ar tikėtinas *perkėlimo strategijos* platesnis realizavimas profesinės kalbos studijose.

Trečia, komunikacinis kalbų mokymas dar nėra apėmęs visų kalbų studijų sričių. Daugelis dėstytojų linkę kalbų studijose vadovautis gramatikos-vertimų ir tiesioginio kal- bų mokymo principais, dažnai savotišku jų mišiniu, taip

prisiimdami didesnę nei studentai atsakomybę už sėkmingą mokymąsi. Tuo pačiu dėstytojai labiau proteguoja įsiminimo ar imitacijos strategijas. Pastarųjų strategijų vyravimas lengvina pirmiausia dėstytojų darbą, paprastina mokymosi kontrolę bei vertinimą; priešingai, *perkėlimo strategijos* pasirinkimas reikalauja intensyvesnės ir studento, ir dėstytojo veiklos, specialaus nusiteikimo ir pasirengimo, o tai sukelia ir tam tikrą baimės jausmą.

Visgi, teorinė analizė leidžia teigti, kad gilesnis susipažinimas su *perkėlimo strategijos* efektyvumu ir ypač jos naudingumu profesinės kalbos studijose atsveria aptartų problemų sukeltą netikrumą.

Šiame darbe iškeltas tikslas apsiribojo tik teoriniais mokymosi strategijos pasirinkimo ypatumų tyrimo aspektais. Tolesnis žingsnis – praktinio pasirengimo ir perkėlimo strategijos taikymo tyrimas.

Išvados

Apibendrinant mokymo(-si) strategijos pasirinkimo ypatumų, profesinės kalbos studijose laikantis komunikacinio kalbų mokymo principų, tyrimo rezultatus, galima teigti:

1. Teorinė analizė išryškino mokymosi strategijos profesinės kalbos studijoms pasirinkimą sąlygojančius veiksnius:

- vyraujančių kalbų mokymo principų svarbą ir
- profesinės kalbos studijų specifiką.

2. Kalbų studijose iki šiol vyraujantys gramatikos-vertimų ir tiesioginio kalbų mokymo principai lemia tik nesudėtingų mokymosi strategijų protegavimą. Vyraujančios tradicinės įsiminimo ir imitavimo strategijos nesudaro prielaidų efektyvioms profesinės kalbos studijoms.

3. Profesinės kalbos studijų specifiška, sudaranti prielaidas ugdyti savarankiškos veiklos kompetenciją profesijos kalbinėje erdvėje, reikalauja mokymosi strategijos, kuri padeda siekti kūrybiško kalbos vartojimo realioje situacijoje mokymosi tikslų ir sudaro prielaidas plėtoti profesinę kompetenciją.

4. Komunikacinio kalbų mokymo principų ir mokymosi paradigmos terpėje, nepaisant galinčių kilti problemų, perkėlimo strategija geriausiai padeda realizuoti specifinius profesinės kalbos studijoms keliamus tikslus, sudarant prielaidas susikurti individualų profesinėje veikloje reikalingų kalbos mokėjimų ir įgūdžių formavimo ir kalbos išmokimo modelį.

Raimonda Brunevičiūtė

Choosing a Learning Strategy for the Studies of Professional Language

Summary

With the change in the understanding of the student's preparation for life and activity in the rapidly changing world and in order to move from the paradigm of teaching to the paradigm of learning, the issue of the learning strategy in language studies becomes urgent. In the article the issue of choosing a learning strategy for the studies of professional language is analysed through the clarification of the relationship between learning strategies and the principles of language teaching and through the discussion of the specificity of professional language studies and the peculiarities of the choice of learning strategies conditioned by this specificity.

When analysing the relationship between the historically formed principles of teaching and the strategies of learning, the following relations emerge:

The grammar-translation teaching principles form the memorising strategy.

The principles of natural teaching are best realised through the imitation strategy.

Literatūra

1. Arends, R. I. (1998). Mokomės mokyti. Margi raštai.
2. Arnold, J. (1994). Reflections on Language Learning and Teaching: An Interview with Wilga Rivers. Koral, T. (ed.). Teacher Development: Making the Right Moves. Washington: English Language Programs Division, P.120-128.
3. Brunevičiūtė, R. (1999). Lotynų kalba kaip profesinės kompetencijos ugdymo veiksnys. Aukštojo mokslo sistemos ir didaktika. Konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, P.127-133.
4. Brunevičiūtė, R. (2001). Lotynų kalbos mokymosi apimties ir medicinos terminijos studijų efektyvumo santykis. Kalbų studijos aukštojoje mokykloje. Kauno medicinos universitetas, P.32-39.
5. Bydam, J. (2000). Pedagogika. Vilnius: Charibdė.
6. Cesevičiūtė, I. (2000). Užsienio kalbos mokymas verbalinės komunikacijos daugiaprasmiškumo požiūriu. Aukštojo mokslo sistemos ir didaktika. Kaunas: Technologija, P.36-39.
7. Gage, N. L. Berliner, D. C. (1994). Pedagoginė psichologija. Vilnius: Alna litera.
8. Greene, M. (1973). Teacher as Stranger: Educational Philosophy for the Modern Age. Belmont, Ca.: Wadsworth.
9. Jacikevičius, A. (1970). Daugiakalbystės psichologija. Apybraiža, Vilnius: Mintis.
10. Jucevičius, R. (1996). Vadybos pagrindai. Večkienė, N. (ats. red.) Švietimo vadybos įvadas. Kaunas: Technologija, P.34-84.
11. Klimovienė, G. (1996). Asmenybės ugdymas komunikaciniu kalbų mokymo metodu. Kultūra ir visuomenė. Mokslo darbai III. Kaunas: Technologija, P.121-131.
12. Klimovienė, G. (1995). Komunikacinis kalbų mokymo metodas – priemonė mokyti anglų kalbos etiketo. Kultūros tyrinėjimai. Cultural investigations. Kaunas: Technologija, P.262-268.
13. Kohonen, V. (1996). Užsienio kalbų mokymasis ir besimokančiojo ugdymas: kaip palengvinti savarankišką kalbų mokymąsi. Švietimo naujovės. Vilnius, P.1-34.
14. Lapytė, R., Mileškevičienė, E. (1995). Komunikacinio kalbų dėstymo metodo vertinimas įvairiose kultūrose. Kultūros tyrinėjimai. Cultural investigations. Kaunas: Technologija, P.269-271.
15. Mac Farlane. (1995) Future Patterns of Teaching and Learning. The Changing University? – SRHE.
16. Patry, Jean-Luc. (1999). Perkėlimo įvertinimas mokymo procese: situacijos specifikos įtaka. Profesinis rengimas, Nr.2. Kaunas: VDU. P.10-21.
17. Ramsden, P. (2000). Kaip mokyti aukštojoje mokykloje. Aidai.
18. Richards, J. C. and Rogers, T. S. (1986). Approaches and Methods in Language Teaching. A Description and Analysis. Cambridge: Cambridge UP.
19. Statkevičienė, S. (1996). Mokėjimų kalbėti formavimas. Kultūra ir visuomenė. Mokslo darbai III. Kaunas: Technologija, P.132-140.

The principles of the communicational language teaching are not sufficiently realised using these strategies; an original language learning model can be created using the transfer strategy.

At the end of the article the conclusions of the theoretical analysis are presented. The conclusions emphasise the premises for the realisation of the principles of communication-based language teaching and the paradigm of learning created by the transfer strategy in the studies of professional language.

Straipsnis įteiktas 2003 03
Parenktas spaudai 2003 06

Apie autoreį

Raimonda Brunevičiūtė, dr. Kauno medicinos universiteto docentė

Akademinių interesų sritys: edukologija (humanitarinis, ir universitetinis lavinimas), kalbų mokymas, profesinės terminologijos mokymas (lotynų kalba)

El.paštas: kalbuk@takas.lt